

Høring - Energistrategi for Trøndelag mot 2050

Bakgrunn

Fylkestinget vedtok 11. desember 2024 å legge utkast til «Energistrategi for Trøndelag mot 2050» på høring (sak 132/24). Høringsutkastet finner dere på egen høringside.

<https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/naring-og-innovasjon/Energi-industri-og-mineraler/energi/>

Høringsfristen er satt til 1. april 2025, men vi har fått den utsatt til 8. april, slik at vi kan behandle saken i representantskapet vårt 7. april.

«Energistrategi for Trøndelag mot 2050» inneholder en beskrivelse av energisystemets nåværende status, strategiske grep, målsettinger og tiltak som må iverksettes for å lykkes med energiomstillingen i hele Trøndelagssamfunnet fram mot 2050. Strategien er basert på et kunnskapsgrunnlag om energisystemet i Trøndelag og utarbeidet med bred medvirkning fra kommuner, næringsliv, FoU-miljø og interesseorganisasjoner.

Foreslått strategisk mål i strategien er «Sammen for energiomstilling innen 2050». Det legges opp til at Trøndelagssamfunnet må jobbe innen **fem temaområder**:

1. Trøndelag fylkeskommune og kommunene som aktør i energisystemet
2. Fra fossilt til fornybart
3. Sløsestopp
4. Energi og effekt
5. Investering i infrastruktur

Fylkeskommunen ber om innspill på strategien, om vi deler situasjonsbeskrivelsen og vår vurdering av forslåtte tiltak i strategien. Det bes også om tilbakemeldinger på om det er tiltak høringspartene ønsker å samarbeide om, eller om det er andre tiltak som bør vurderes. Målet er å vedta en ferdig strategi medio 2025.

Det beskrives innledningsvis i strategien ulike drivere i energibehovet i Trøndelag frem mot 2050, herunder elektrifisering av transportsektoren, elektrifisering av industri og bygg/anlegg, elektrifisering av olje- og gassinstallasjonene på Haltenbanken (2,1 TWh), samt satsing på energieffektivisering. Samlet beskrives det at kraftbehovet vil øke med 4,6 TWh til 2050, basert på dagens behov og næringsstruktur. Ny industri og næringsutvikling vil øke energibehovet ytterligere, herunder hydrogenproduksjon, datasentre m.v. Dette vil medføre ytterligere 3,4 TWh i økt kraftbehov. Særlig forbruk knyttet til datasentre vil kunne øke fort og før 2030, bl.a. knyttet til økningen i energikrevende kunstig intelligens (KI). Datasentre er relativt enkle å etablere sammenlignet med nye verdikjeder som hydrogen eller karbonfangst. Strategien beskriver dermed samlet en forventet forbruksøkning på 8 TWh i 2050.

Trøndelag har i dag et årlig elektrisitetsforbruk på ca. 11 TWh, slik at forventet forbruksøkning er formidabel. Forbruksetterspørselen i Trøndelag og Norge stiger raskere enn det bygges ut produksjonskapasitet og nett.

Høringssvar - innspill fra Namdal regionråd

- Under satsingsområdet «Trøndelag fylkeskommune og kommunene som aktør i energisystemet» er Namdal regionråd enig i at man må ha større fokus på samarbeid på tvers og samfunnsperspektivet i beslutningsgrunnlagene angående arealer og energi. En av flere ting man kan se på som kan påvirke energisystemet, er ordningen knyttet til konsesjonskraft. Her må det primært jobbes opp mot sentrale myndigheter for å få endret regelverket til at kommunene som ikke oppfyller forbruk av egen kraft, kan få ta ut den konsesjonskrafta de lovmessig har rett på. Slik kan man unngå at det etableres kraftkrevende industri kun for å få ut konsesjonskraften. Dagens system med at det er fylkeskommunen som får den økonomiske uttellingen av konsesjonskraft som ikke benyttes lokalt, må ses på i påvente av endringer av sentralt regelverk. Fylkeskommunen har et stort ansvar for å bidra til mer helhetlige løsninger som kan tjene storsamfunnets framtidige behov for kraft. Fylkeskommunen bør derfor se på egne muligheter for å finne løsninger som kompenserer for kommunenes økonomiske tap ved for lite bruk av kraft til å kunne ta ut konsesjonskraften de har krav på.
- Namdal regionråd støtter Riksrevisjonen sine anbefaling fra 18. mars 2025 om at Energidepartementet må følge opp utfordringene med for lite kapasitet i strømnettet, slik at nettutviklingen legger til rette for elektrifiseringen av samfunnet og omstilling av næringslivet slik Stortinget har bestemt. Dagens strømnett er et stort hinder for næringsutvikling og bremser omstillingen til lavutslippssamfunnet. Det er kritikkverdig at det i Namdalen og store deler av landet ikke er nok kapasitet i strømnettet. Den samlede reguleringen og kontrollen av Statnett og nettselskapene bidrar ikke i tilstrekkelig grad til at investeringer blir gjort i tide.
- Trøndelag bør bidra til at det gjennomføres en større mulighetsstudie om potensialet til utbygging av kraft og linjenett i Namdalen for å øke kapasiteten lokalt og regionalt. En slik studie bør inkludere alle typer kraftproduksjon, og sees i sammenheng med muligheter for næringsutvikling, tilgang på kraft og boliger. Namdalsregionen er allerede i dag en betydelig leverandør til kraftmarkedet, men potensialet kan økes og regionen ønsker å bidra mer. Namdal regionråd deltar gjerne i et slikt arbeid.
- Trøndelag må arbeide for at maksimumsverdien for eiendomsskatt på store kraftanlegg heves og på sikt fjernes. Begrunnelsen for innføringen er ikke lenger aktuell. Vannkraftutbygging i form av opprusting og effektutbygging vil ikke føre til at berørte kommuner får økt inntekt, med mindre energimengden øker. Bygging av pumpekraftverk vil i stedet føre til at kommunenes inntekter fra naturressursskatten reduseres.
- Oppgradering av eldre vannkraftverk krever bedre konsesjonskraftregler, og Trøndelag må arbeide for en sammenslåing av prisen på konsesjonskraft før og etter 10. april 1959. Med dagens prisregime blir eksempelvis milliard-oppgraderingen av Nye Nedre Fiskumfoss en kostbar affære for Grong kommune. Et estimat er at Grong kommune må betale 2,5 millioner kroner i året til NTE. Slik kan man ikke ha det.

Konsesjonskraft skal være en økonomisk fordel – ikke en utgift og ulempe. Kommunene er generelt positive til å styrke vannkraftens rolle som ledd i klimapolitikken, men da må samfunnskontrakten mellom storsamfunn og de distrikter som gir fra seg sine naturverdier bli videreført. Det krever blant annet endringer i prisgrunnlaget for konsesjonskraftordningen.

- Sårbarhet knyttet til hybrid krigføring på informasjons- og operativsystemer og sabotasje på kritisk infrastruktur må hensyntas i større grad når energiproduksjon og nettutbygging er tema. Dette er viktig å prioritere med hensyn til både samfunnssikkerhet og beredskap.
- Uregulerbar kraftproduksjon, som sol og vind, krever at det utvikles løsninger som kan balansere produksjonen med forbruket. Hydrogenproduksjon er en nøkkelfaktor i den sammenheng, jf. NVE sin siste kraftmarkedsanalyse. Hydrogenanlegget på Kråkøya i Nærøysund kommune vil være en naturlig testarena der balansering av fleksibel produksjon tilpasset svingningene i kraftmarkedet utvikles.
- Namdal regionråd støtter fylkeskommunens motstand mot elektrifisering av sokkelen med kraft fra land ut fra konsekvensene dette vil ha for øvrig verdiskaping og reduserte muligheter for omstilling av etablert trøndersk
- Nærenergisystemer reduserer energitap som oppstår under transport over lange avstander. Ved å produsere og distribuere energi lokalt, kan energien utnyttes mer effektivt, noe som både kutter kostnader og øker den samlede energiforsyningssikkerheten. Nærøysund kommune vil gjerne være en pilotkommune der dette prøves ut. Naturlig testarena vil være industriområdet på Kråkøya.
- Det må være større fleksibilitet og krav til prosess ved behandling av konsesjon til småkraftverk. Et eksempel er Sævik Kraftverk i Namsos der NVE krever full konsesjonsbehandling på et tiltak der utfordringene kunne vært løst gjennom plan og bygningsloven. Gitt prognosen om kraftunderskudd bør det være større smidighet i denne typen spørsmål.
- Det er et stort potensial for energieffektivisering. Tiltak og virkemidler må systematiseres på en mer enhetlig og samordnet måte enn hva som i dag er tilfelle. Dette gjelder både når det gjelder økonomi (tilskudd) og regulatorisk (lovverk).
- Generelt kan tiltaksdelen av energistrategien komprimeres for å tydeliggjøre hva som faktisk er aktuelle handlingsrettede tiltak.
- Energistrategien bør fremheve og gjennomgående henvise til UFF-modellen (Unngå – Flytte – Forbedre) som et rammeverk for prioritering av tiltak/satsinger, jfr. Klimautvalget 2050.
- Energistrategien drøfter i liten grad hvilken innvirkning strømprisen har hva angår utløsning av ulike former for energieffektivisering og ny energiproduksjon. I dette bildet vil det også være naturlig å drøfte mekanismer for sosial utjevning og håndtering av høyere strømpriser for innbyggere og næringsliv på måter som samtidig ivaretar insentiver til energisparing og utbygging av fornybar energi som tar hensyn til natur og urfolkrettigheter.